

VILÁGOS SÁG

I. ÉVFOLYAM

AZ ERDÉLYI MAGYAR DOLGOZÓK LAPJA

14. SZÁM

Hol marad a magyarság?

A hitlerista Németország ellen már minden nemzet felsorakozott. A jugoszlávok és lengyelek már kezdetől fogva harcolnak, a többi nemzet pedig akkor csatlakozott ehhez az igazi népháborúhoz, amikor a szövetséges arcvonalak közelsége lehetővé tette a német iga lerázását.

Magyarország is ezt akarta tenni, de az országot bűnös módon vak és süket vezetői a német szeker mellé kötötték. Vakok voltak azért, mert az új világot, mely most alakul ki a szemünk láttára, a régi szemüvegen át szemlélték. Süketek voltak azért, mert nem hallották meg a nép közhangulatát, mely mindig ellenezte a szovjet ellen indított háborút és gyűlölettel tekintett a pöffeszkedő német hatalom terjeszkedésére. Ez a bűnös rendszer termelt ki egy olyan tisztikart, mely nem egyéb, mint zsoldos katona, vagy kényszerrel behívott hivatalnok. Ezek a vezetők bármelyik országban, bármelyik földrészen, bárki ellen, bármilyen egyenruhában harcolnának, csak a saját érdekük ne legyen veszélyeztetve. Ezért nem volt a magyar hadseregnek szelleme, ezért kellett a csendőrszázadok a szökések megakadályozására és ezért állt át a hadsereg zöme a zavarosfejű Szálasi oldalára.

Ezért kelljen egy népnek elpusztulnia? A nép élni és dolgozni akar! A nép békét akar! Olyan békét, mint amilyent a szövetségesek fognak biztosítani az örökké forrongó Délkelet Európában.

Ma, amikor Európa keletén a finnek, lengyelek, románok, bolgárok, csehek, szlovákok, szerbek, horvátok, görögök és albánok vállvetve harcolnak a Vörös Hadsereggel együtt a német imperializmus és fasizmus ellen, Erdély dolgozói aggódva kérdezik: hol maradtak a magyarok?

Mi a magyarázata annak, hogy az összes államok összefogtak a világ rendezőjének ellen? Mindenki érzi, hogy nagy egységek kialakulása felé haladunk. Ezt kívánja a fejlődés, ezt kívánják a dolgozók milliói, mert helyi érdekek és türelmetlen sovinizmusok nem akadályozhatják meg a termelés és a forgalom sodrát. Elemi szűk ég, hogy vármegyényi területért, nyersanyagért, vagy pusztán csak mohó vágyból ne lehessen a világot lághabóritani.

Igen, ezt a fejlődést mindenki óhajtja, de csak akkor, ha a környező államok is ezt teszik, mert másként az erőket védekezésre kell fordítani, s ennek a védekezésnek nincsen vége-hossza.

Most eljött az a páratlan alkalom a világtörténelemben, hogy a Vörös Hadsereg révén ez a cél megvalósítható. Felszabadult a munkásság, mely közös céljai révén az államhatárokon túl is megérti egymást. Ő biztosítja a megértést a népek közt, a szövetségesek pedig hatalmukkal a békét.

Budapest először szerepel a hadijelentésekben

Szovjet-ök 65 kilométernyire a magyar fővárostól

MOSZKVA, november 2. A szovjettudósító iroda hadijelentéséből: Október 31-én a szovjet csapatok Nyiregyházától északnyugatra és nyugatra több mint 50 helységet foglaltak el, köztük Hajdunánás, Hajdudorog, Petneháza és Ramocsaháza községet. Nyiregyházát, mely az utóbbi napok harcai alatt többször cserélt gazdát, a szovjet csapatok ismét visszafoglalták.

Budapest irányában a Duna—Tisza között harccal elfoglaltak több mint 200 községet, melyek közül a fontosabbak: Alpár, Izsák, Kalocsa, Németnádudvar, Ersekcsanak, Fajs, Császártöltés és Nemesnádudvar. A Vörös Hadsereg behatolt Kecskemétre és ott utcai harcok folynak. A harcok folyamán a szovjet csapatok 4018 német és magyar foglyot ejtettek.

Az arcvonal többi szakaszain helyi jelentőségű harcok dunnak.

Október 30-án 104 német harckocsit semmisítettek meg és 50 ellenséges repülőgépet lőttek le.

MOSZKVA, november 2. A szovjettudósító iroda hadijelentése: Karóliában, Pestsamo vidékét nehéz harcokban és zord időjárási viszonyok közt november 1-én teljesen megtisztítottuk a német betolakodóktól.

Nyiregyházától nyugatra és északnyugatra több mint 50 községet foglaltunk el, köztük Kisvárdát és Mánast.

Budapest irányában csapataink folytatták előnyomulásukat, melyek során elfoglalták Kecskemétet és még több mint 100 helységet, köztük Kiskőrös, Ujkécske, Soltvadkert, Lajosmizse, Kerekgyháza és Dunapataj községeket.

A Duna—Tisza között október 31-én 1600 foglyot ejtettünk. Ezzel október 31-ig az ezen a területen ejtett foglyok száma 5518-ra emelkedett. Izsáknál egy repülőterem 48 német repülőgépet zsákmányoltunk.

A többi arcvonalszakaszon helyi jelentőségű harcok folynak.

Október 31-én 129 német harckocsit lőttünk ki és 20 ellenséges repülőgépet semmisítettünk meg.

Churchill szerint az európai háborúnak már karácsonyra is vége lehet

LONDON, november 2. (Reuter.) Az angol parlamentnek adott felhatalmazás újabb egy évre szóló meghosszabbításáról folytatott vita alkalmából Churchill miniszterelnök beszélt az alsóházban.

Hangsúlyozta annak szükségességét, hogy a jelenlegi kormányt támogató politikai koalíció a Németországgal vívott háború végéig fenntartassék.

A háború valószínű időtartamáról szólván, a brit miniszterelnök hangoztatta, hogy nem adhat pontos dátumot. Tény az — mondotta a többi között — hogy a német nép reményvesztetten szemléli a jelenlegi helyzetet, ám bárki emelné is fel a fejét Németországban a jelenlegi rendszer ellen, azt a nácista rendőrség azonnal kivégezné. Mégis megtörténhetik, hogy valamely politikai folyamat véget vet a hitlerista kormányzatnak és a háború hamarabb véget ér, mint várnók. A Németországgal vívott háború időtartamával összefüggésben végzett és bizonyos politikai eseményekre vonatkozó számításokon felül azonban katonai körök véleménye szerint az európai háborút karácsony, vagy éppen husvét előtt, a legrosszabb esetben a jövő év nyarának közepéig nem lehet befejezni.

A német katonai erő felszámolása után fennmarad még a Japánnal folytatott háború kérdése — mondotta Churchill. Japán teljes leveréséhez az egyesült nemzeteknek 18 hónapra van szükségük.

Beszéde végén a brit miniszterelnök kijelentette, hogy a németek ellen folyó háború befejezése után a kormány azonnal kérni fogja a jelenlegi parlament feloszlását.

Ez a béke létrejöna majd nélkülünk is, de mégis pironkodunk azon, hogy a magyarság egy része még mindig akadályozza az új világ felépítését, másik része pedig tétlenül vár, s csak kevesen akadnak, akik kiállanak a magyar név becsületéért.

Minden nemzet érzi e pillanat páratlan voltát és egységbe tömörült, hogy küzdjön a béke megvalósításáért.

Ami eddig lehetetlennek tűnt fel: egységes lett a világ egy nagy célkitűzésben, a hitlerista imperializmus

leverésében. Minden nép tudja ezt. Csak a mi nemzetünk nem találja helyét?

Csak a magyarság, ez a régi szabadságharcos nemzet nem tud újra kardot ragadni ősi ellensége, a német önkény ellen? Homonnay Hugó

APRÓHIRDETÉSEK

Hirdetéseket délelőtt 8-11 óra között vesszük fel.

GUMIBÉLYEGZŐK készítését vállalom Sole-féle helyiségben Jókai-u. 2. Stein. 12

BOROS 7 decis buteliás és más üvegek eladók Petöfi-utca 46. szám alatt. 50

PÁNCÉL pénzszerényeket szakszerűen javít Szabó Gyula pénzszerényüzeme, Eötvös-utca 34. 45

KIS szobát és fizetést adok házimunkáért megbízható, tiszta, gyermektelen házaspárnak, esetleg két nőnek. Érdeklőni Honvéd-utca 5. sz. Vendéglő. 56

BUTORFÉNYEZŐNŐ és egy asztalossegéd azonnal munkát kaphat. Mussolini-ut 55., asztalos. 53

BETÁRSULNÉK ipari vagy kereskedelmi vállalatokhoz. Értekezni Izsák Jenő Electrica cégnél, Kossuth Lajos utca 2 sz. Déli 1-2 óra között. 58

TANULÓT felvesz rádió és villanyszerelési szakmában Electrica, Léb Zsigmond, Kossuth Lajos-utca 2 sz. 60

VILLANYSZERELÉST és javítást vállal Electrica, Léb Zsigmond, Kossuth Lajos-utca 2 sz. 60

FIGYELEM! Napidíjasokat azonnal felveszünk. Jelentkezni a Zsidó Népközösség irodájában, Timár-utca 34., d. e. 9-12.

TISZTA butorozott szoba kiadó, ágynemű nélkül. Nyárfasor-utca 25. Sörgyár közelében. 64

EGY jó munkás borbélysegédét azonnal felveszek, magas fizetéssel. Malom-utca 16. Hidvégi. 63

VARRÓGÉPTÜKET keresünk megvételre. Singer, vagy más típusokat. Kézikötőket fel eszünk. Lady, Str. Goldis (Zápolya-u.) 12. Jelentkezés 9-12 között. 89

ÜGYES varrólanót azonnal felveszek. Attila-u. 10. 90

MINDENFÉLE kötetet vállalom. Radosné, Honvéd-u. 42. 4. ajtó. 92

BUTOROZOTT szoba, elő- és fürdőszobával kiadó. Ugyanott asztali főzőkemenctét veszek. Hosszu-u. 33. 88

ÉTTEREM Malom-u. 4 sz. alatt mai napon újból megnyitott. 91

JÓKARBAN lévő ebédlő butort, két antik ágyat, két éjjeliszerényt és szülsót megvételre keresek. Ajánlatokat „Butor” jellegre kiadóba kérek. 65

JÓKARBAN LEVŐ főzőkemenctét keresek megvételre. Zápolya-u. 78. 74

ELVESZETT egy fekete számár. Horthy Miklós-ut 28. megtaláló 100 pengő jutalomban részesül. 79

FŐDRÁSZSEGEDET felvonnék feleszóra. Cim: Özv. Millitzné, Árpád-ut 54. 68

ÁTADÓ fűszerüzlet berendezéssel együtt. Nem kiigénylés! Dávid Ferenc-u. 21. Érdeklődni 8-2 óra között. 84

ANGORAFONÁST vállalom. Monostori-ut 108. 87

BUTOROZOTT szoba kiadó 2 személy részére. Fürdőszobahasználattal. 2 középiskolás leány lakást és ellátást kaphat. Györgyfalvi-ut 23. szám. 3

ASZTALOSOK és **KÁRPITOSOK** kész butorárait magas áron megveszem. Butorüzlet. 75

KONYHAI asztalkemenctét keresek megvételre. Cimeket a kiadóba kérem leadni. Gr. 2

ELVESZETT egy sodronyág a Hegedüs Sándor-utcaból. Kérem megőrzőjét, adja be címét a kiadóhivatalba. 86

ELADÓ teljesen jókarban lévő „Junkers”-varrógép. Eperjes-u. 3. 85

BUTORÜZLETNEK megfelelő helyiséget keresek központban vagy főutcaban. Butorüzlet, Teleki Pál-u. 3. szám. (Óvár). 8

VETEMÉNY- és gyümölcskereskedéshez társat keresek. Egésznapig árusításra szóló iparendéellyel rendelkezem. Cim a kiadóban. 82

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba, konyahasználattal, fürdőszobával kiadó, központban. Cimeket „Családnak is”, kiadóhivatalba kérek. 71

Román-magyar színházi bemutatkozás

Nemes kulturpolitikai célkitűzést akar megvalósítani a kolozsvári román és magyar színházi vezetőség. Félretelve a vezetőosztályok évtizedes gyűlölködését és egymás kulturértékeinek lekicsinylését, a két egymás mellett élő nép szellemi közeledésének szolgálatába akarja állítani a színházat, ezt a legnagyobb tömeghatást gyakorló kultúrtevényt. Művészetet akar adni, mely hű kifejezője az erdélyi társadalom szellemének, művészetet, mely visszatükrözi Erdély népeinek színeit; művészetet, mely az emberi szabadság és haladás szolgálatában áll.

Ezt a programot hirdette Tudor Bugnariu polgármester és Nagy István munkásiro beszédében a Nemzeti Színház keddi estői díszelőadásán. Az erdélyi románság és magyarság politikai és kulturális vezetői őszinte örömmel és meglepődéssel helyeselték a programbeszédek elvi célkitűzéseit, annál nagyobb sajnálattal kellett azonban tapasztalunk, hogy az ünnepi műsor összeállításában ez az elv a magyar részben alig jutott kifejezésre. Amíg román részről a román nemzet hamisítatlan szellemi értékeit kaptuk, a román nép hangját hallottuk s a népi művészet izet-színeit élvezhettük, addig a magyar számokban egy kivételével semmi olyant nem kaptunk, ami méltóképpen képviselte volna az erdélyi magyarság magas európai színvonalu kultúráját, vagy az évszázadok óta elnyomott erdélyi nép hangját, szenvedését, vágyait s csodálatos ősi művészetét.

A szovjetimnusz és a két programbeszéd után Brediceanu népi-klasszikus muzsikájára román népi táncot látunk igen ügyes előadásban. Utána a célkitűzések szellemében erdélyi népi táncot vártunk volna, mondjuk Kodály zenéjére. Nagyon alkalmas lett volna a Marosszéki Táncok egy jelenete. E helyett Shakespeare három könnyed dalocskáját hallottuk Farkas Ferenc, a különben kiváló szerző kevésbé sikerült megzenésítésében. A szintelen tolmácsolásért alig vonhatjuk felelősségre Erdőssy Ilonát. A mai forrongó hangulatban a román népi zene és Coşbuc „Földet akarunk” című paraszt-vádb. -éde között igen nehéz átérezni Shakespeare egészen más környezetbe való dalát a tavaszról, az anyagról és arról, hogy jó a csók... A magyar szellem világirodalmi színvonalát ilyen módon bizonyítani nagy hozzáemértésre vall.

Coşbuc műkedvelői előadásban is megrázó erejű forradalmi verse után Bretan Andrei Eminescu és Goga egy-egy megzenésített versét adta elő. E szám komoly művészi teljesítmény mind zenei feldolgozás, mind előadás tekintetében. Ezután Bartók-dalokat szerettünk volna, de legnagyobb megütközésünkre régi olasz sláger hangjaira egy bárkosztűmös, hölgy eroikus akrobata-táncot lejtett. Nem tudjuk, ki felelős e kulturbotrányért? Lehet, hogy vannak mentő körülmények, de legerélyesebben tiltakozunk kell olyan színházi vezetés ellen, amely már a bemutatkozó „ünnepi díszelőadás”-on ilyen durva hibát képes elkövetni.

Nem helyeseltük Coppe „Kovácsok sztrájkja” című, idejét mult darabjából a sztrájklóro magánjelentének műsorrátűzését sem. Eppen elégünk volt idáig az álferradalmi és álszocialista darabok özönéből,

MEGVÉTELRE keresek ebédlő, háló és konyhaberendezést. Cim a kiadóban. Gr. 1.

ELADÓ 2 személyes rekamié és konyhabutor. Kossuth Lajos-utca 27. szám. 81

ELADÓ fűszerüzletberendezés Hess mérleggel és felszereléssel. Cim a kiadóban. 72

NŐI divatszalonhoz társat keresek. Érdeklődni Györgyfalvi-ut 30. alatt. 76

melyek ellen tri kritikáinkat eddig íróasztalunkban kellett megőriznünk. Az új erdélyi magyar színjátszástól a dolgozó tömegek igazságának őszinte és művészi megnyilatkozásait várjuk és követeljük.

A szünet után Bretan Judit Caragiale társadalmi szatirájából adott elő figyelemreméltó művészi teljesítménnyel. Csermínszky Kurt Rachmaninoff zenéjére a polgári álkultúra szellemében mutatott be műtáncot. Az orosz-magyar kulturközeledést szolgálta Jakobi Antal konzervatóriumi tanár három orosz énekszámát Grecsaninovtól. Jakobi magas ének-kulturáról tanuskodó előadásában méltó megszólaltatója volt Lermon-tov, Tolsztoj és Puskin szövegeinek s Grecsaninov patinás művészetének.

A műsor egyetlen elismerést érdemlő magyar száma Jancsó Adrienne négy szavala volt. Ady, Petöfi és Jó sef Attila költeményei az örök ember mondanivalóját zengték az egybegyűlt román, orosz és magyar közönségnek.

A kolozsvári közös román-magyar

színház hivatására és programjára vonatkozóan álljon itt Nagy István programbeszédének néhány mondata: „Erdély két legnagyobb népének szellemi téren is egyformák a veszteségei. Sem itt északon, sem amott délen nem születhettek színpadi remekművek, mert az igazmondástól féltő hatalmak itt is, ott is száműzték színpadjainkról a tiszta szellemet. Az új színház feladata, hogy e föld minden együtt szenvedő fiának, romának és magyarnak küzdelmes életét hozza e falak közé. Shakespeare, Ibsen, Gorkij, Eminescu, Madách és Katona szelleme adjanak itt találkoztót.” Igen, erről legyen szó. Reméljük, hogy az illetékesek a kolozsvári színház ügyét olyan írókra és művészekre bizzák, akik a programbeszédek szellemében ápolják a román és magyar nép színművészetét és nem esnek többé vissza magyar részről sem egy sekélyes kispolgári művészet irázisaiba, egyaránt megtagadván a klasszicizmust és a népművészetet.

Jablánczy László.

Megalakul a MADOSz kolozsvári földész-szakosztálya

Vasárnap, november 5.-én délelőtt 11 órakor földész-értekezlet lesz a kolozsvári Magyar Dolgozók Szövetsége Farkas-utcai székházában. Az értekezlet a helybeli magyar földész-társadalom gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális kérdéseit vitatja meg a demokratikus kibontakozás, a békés román-magyar együttélés, Erdély ujjaépítése és a fasizmus ellen folyó harc fokozása szellemében. Az értekezletet a MADOSz részéről Fodor Pataky Adám, Tárkányi Ferenc és Hatházi Samu hóstáti lakosok készítik elő s egyben kidolgozzák a szövetség kolozsvári földész-szakosztályának munkatervét is.

A nagyjelentőségű értekezleten szívesen látnak minden kolozsvári földészt. Megjelennek a megbeszélésen a környékbeli falvak földművelőkosságának kiküldöttei is.

Kik étkezhetnek a népkonyhákon?

Felhívás Kolozsvár ellátatlan lakosaihoz

A város szegénysorsu munkaképtelen lakosságának támogatására népkonyhák felállítását határoztam el.

A népkonyhákat a város különböző pontjain a jelentkezők számának megfelelő arányban szervezem meg. A népkonyhákat az alábbi kategóriák vehetik igénybe:

1. Azok a 14 évnél fiatalabb gyermekek, akiknek szülei sem házbér, földbirtok, ipar vagy kereskedelem után nem bírnak olyan jövedelemmel, amiből gyermeküket eltarthassák.

2. Azok az 55 évnél idősebbek, akiknek saját házbér-, földbirtok-, ipari vagy kereskedelmi jövedelmük nincs.

3. Az összes 50 százalékon felüli munkaképtelenek; ha azt orvos bizonyítvánnyal igazolják.

4. A legalább két 14 éven aluli gyermekkel rendelkező anya, kinek férje nincs a város-

son és ki semmi magánvagyon utáni jövedelemmel nem rendelkezik és esetleges keresetéből nem tudja családját eltartani.

5. Aldott állapotu és szoptató gyermekekkel rendelkező anyák.

Felhívom a fenti pontokban felsorolt igényjogosult lakosságot, hogy ebédutványának átvétele végett mielőbb jelentkezék délelőtt 8-1 óra közt a város népjóléti hivatalában, Farkas-utca 4. alatt. Az igényjogosultságot igazoló összes igazolványokat hozzák magukkal.

Ugyanezek a személyek kötelesek önként és azonnal bejelenteni, ha a konyha által nyújtott ebédre való jogosultságuk megszűnt. Ezt annál is inkább tanácsos betartani, mert minden visszaélés súlyos következményeket von maga után. De nem is méltó arra az az egyén, hogy a közület támogatásában részesüljön, aki nem tudja, vagy nem akarja belátni, hogy a mai nehéz élelmiszerbeszerzési viszonyok közt milyen nagy bűn az, ha valaki jogtalanul elvonja embertársától a falatot azért, hogy ő kétszer annyiban részesüljön.

Kolozsvár, 1944 október hó 30-án.

A POLGÁRMESTER

SZOBA, előszoba, fürdőszobahasználattal, részben butorozva, gyermektelen házaspárnak azonnalra is kiadó Butorüzlet, Teleki Pál-utca 3. (Óvár). 75

ÉRTESÍTÉS. A Kiszamosi Sporthorgászok Egyesülete értesíti tagjait, hogy irodáját áthelyezte Fürdő-utca 10. alá. A vezetőség. 70

LAKATOS tanulókat felveszek, vas- és faredőnyjavítást vállalom. Bányai, Tordai-ut 19, 64

VIDÉKRŐL JELENTIK

1 Nagyvárád lassan felépül a háborús sebekből és a város ütőereiben lassan megindul a vérkeringés. A legelső feladat a közellátás biztosítása volt. Ezt a város új, az orosz katonai parancsnokság részéről kinevezett vezetősége, élén Csiky Gyula polgármesterrel s Pelle Gheorghe dr., valamint Balog Mihail alpolgármesterekkel rövid uton megoldotta. A régi kenyérgyűgyek alapján napi 25 dekát utalnak ki mindenkinek. A vasúti közlekedés Nagyvárád és Arad között zavartalan s bár egyelőre természetesen nincsen polgári személyforgalom, mégis nagy könnyebbséget jelent. A kereskedelmi élet nem indult meg, napilapja sincsen Nagyvárádnak, a piac azonban már itt is nagyon élénk.

A rombolások meglehetősen hátráltatják a kibontakozást. A németek felrobbantották a Pece négy hidját, felgyújtották a rendőrséget és a városházát. Az erősen megrongált víz- és villanyüzemet megfeszített munkával máris sikerült helyreállítani.

A peceparti Páris lakosságának jelentékeny része helyén maradt. A város azonban így is erősen kihalt, hiszen Nagyvárád lakosságának egyharmada, mintegy harmincezer ember, a zsidóság soraiból került ki s ezeket már hónapokkal ezelőtt elhurcolták.

Benn a városban erős harcok dúltak. Ennek nyomait ma is lehet látni. A Közrakár előtt például kilőtt német harcokocsik hevernek, a repülőtéren pedig széllelt horogkeresztes repülőgépek roncsait takarítgatják el szorgos munkáskezek.

A szakszervezeti munka keményen folyik. A vezetés Gál Antal kezében van. Különösen szép eredményeket értek el máris a famunkások, vas munkások és vasúti munkások szervezetei. A MADOSz szervezkedése is igen szép eredménnyel folyik. Nagyvárád tehát magára ebredt és öntudatosan kapcsolódik be az új világ megalapozásába.

2 Bánffyhungad ujonnan kinevezett polgármestere dr. Medveczky Zoltán. Alpolgármester Gheorghe Pop gyógyszerész. Bánffyhungadot közvetlenül Kolozsvár után foglalták el az orosz csapatok. A németeknek oly gyorsan kellett távoznia, hogy rombolásra nem volt idejük. A németekkel együtt eltávozott a város és járás hivatalnokai kora, a lakosság többi része azonban helyén maradt. A csőcselék s a környező falvak lakossága kihasználva a helyzetet, óriási károkat okozott rablásával és rombolásával. Az új polgármester első teendője éppen ezért a közrend helyreállítása volt. Kolozsvár mintájára városi őrséget szerveztek mintegy 80 taggal. A visszatérő románság is kezd bekapcsolódni a vezetésbe s a városi őrségben mintegy negyvenszázalékos arányban vesz részt. A közellátás biztosítását járművek és szállítóeszközök hiánya nehezíti meg. A város hivatalai már megkezdték működésüket. A legnagyobb baj, hogy egyetlen orvos sincs az egész városban. A folszerorház is elhagyatva, üresen áll. Semmi hír sincsen még a kálotaszegi falvakról. Pillanatnyilag még nem lehet tudni, mi itt a helyzet? A környékről a legellentmondóbb jelentések futnak be. Egy biztos: az őszi munkálatok sehol sem tudnak megkezdődni igazvonnók hiánya miatt.

A Dermata-művek felkéri összes eddigi szállítóit, valamint azokat, akik a gyár részére szükséges üzemanyagokat (kenőanyagok, cipőgyártáshoz szükséges kellek, vegyszerek stb.) szállítani tudnak, haladéktalanul tegyenek ajánlatot a gyár beszerzési osztályára. Az ajánlott árukat a gyár napi áron vásárolja meg.

Brassóban megalakult a romániai magyarok népi szövetsége

Harcos beszámolók, harcos célkitűzések a MADOSz országos értekezletén

BRASSO, november 2. Négyévi megszakítás után a MADOSz Brassóban rendezett országos értekezletén bejelentette hagyományos munkájának szabad folytatását az igazi demokrácia megvalósításáért és az itt élő magyar nép életérdekeinek védelméért. Az értekezletet Kiss Gyula, a brassói székely alkalmazottak volt elnöke, vezette. Megnyitó szavai után Kurkó Gyárfás lakatosmester, volt országos elnök, akit 1940 június 19-én több más brassói és székelyföldi madoszistával, fasisztaellenes munkással s román, valamint zsidó demokratával együtt letartóztattak, rövid visszaillesztést vetett a MADOSz munkájára országos viszonylatban.

Rámutatott arra, hogy az utolsó romániai parlamenti választások alkalmával a MADOSz csatlakozott a Nemzeti Parasztpárt, az Ekés Front és az akkor még illegális Kommunista Párt által létrehozott közös arcvonalhoz. A főcél a fasiszma uralomrajutásának megakadályozása volt. Eredményt is értek el. Megbuktatták Károly király diktatúráját, de a fenyegető súlyos veszedelmet nem sikerült elhárítani. Károly király nem adta át a hatalmat a demokratikus frontnak, hanem a fasiszta Goga-Cuza-párttal kísérletezett, majd ennek bukása után felfüggesztette a parlamentáris alkotmányt és a demokratikus szervezetek a föld alá kényszerültek. A Nemzeti Ujjászületés arcvonala keretében létrehozta Magyar Nép-

Szabó Árpád vértanúsága

Ezután Palásti József szólott az aradmegyei szervezet nevében. Az értekezlet mély megilletődéssel hallgatta beszámolóját Szabó Árpád vértanúságáról. A román néppel való sorsközösségünket hirdető demokratikus »Erdélyi Magyar Szó« kolozsvári, majd később, a bécsi döntés után aradi szerkesztőjét 1943 február 25-én Antonescu pribékjei elfogták, vallatása közben véresre verték, majd vasláncot kötöttek a mellére, a láncba vasrudat dugtak és addig csavarták, amíg oldalbordái összeroppantak. Szabó Árpád néhány órával később a mentőkocsiban belehalt sérüléseibe. Az értekezlet egyperces felállással, néma kegyelettel adózott a vértanu emlékének. Hangoztatta Palásti, hogy a fasiszta börtönökben a románok, magyarok, szerbek, zsidók testvéri egyetértésben éltek s minden falatot megosztottak egymás között. Ez az együttérzés kell hogy megnyitkozzék most, amikor a szabad demokrácia megvalósulhat a népek közötti békés együttélés.

Csákány Béla dr. brassói küldött bejelentette, hogy közvetlen kapcsolatot sikerült terem-

közösség reakciós mágnásai és más gerinctelen elemei meghíúsítottak a MADOSz minden arra irányuló törekvését, hogy a nép követeléseit juttassák érvényre. Kurkó Gyárfás vázolta ezután a román-magyar-zsidó demokráta vezetők meghurcoltatásának körülményeit és az internálás alatt elszenvedett bánalmazásokat.

A továbbiakban hangoztatta, hogy a MADOSz őszintén együttműködött a hitleri rabság alatt a román demokratikus erővel és — az augusztus 23-i nagyfordulat után — ezt az együttműködést még szorosabbra igyekszik fűzni. A reakció táborában azonban tovább tombol a faji uszítás. „Amit eddig a zsidókkal tettek — mondotta Kurkó Gyárfás — azt a magyarokra alkalmazzák most, hogy eltereljék a figyelmet az ország népét érdeklő legégetőbb kérdésekről. Fő vesszőparipájuk, hogy rossz hirbe keverjék mozgalmunkat, amely békés együttélést, a parasztnak földet, a munkásnak, az iparosnak, az értelmiségnek biztos megélhetést és mindnyájunknak szabadságjogokat akar biztosítani.”

„Megindult a tisztulási folyamat az őszintén demokráta és a valójában reakciós, de a változott körülmények folytán magát demokratikusnak nevező tábor között. Mi ebben a harcban szívvel-lélekkel az ország haladását és jobb jövőjét szolgáló erők táborába állunk.” — fejezte be beszédét a régi MADOSz volt országos elnöke.

teni a bánági és a székelyföldi szervezetekkel. Öntudatos, harcos demokráciát kell megvalósítani. A széles néprétegeknek részt kell venniük saját sorsuk alakításában.

Bákay Jenő bukaresti küldött rámutatott arra, hogy annak idején a román reakciós körök, sőt Bárdossy magyar követ tevékenysége ellenére is töretlen maradt a MADOSz harca a demokrácia megvalósításáért. A bukaresti tagozat hozzájárult minden olyan törekvéshez, amely a magyar népi, vagy általános demokratikus érdekeket szolgálta. A spanyol nép szabadságharcában nagyon sok MADOSz-harcos vett részt. A Hitler-ellenes Hazafias Frontban működő madoszisták közül Fejős Istvánt és Bencze Györgyöt halálra ítélték, többet súlyos fogházban tartással sújtottak és sokat vadállati módon megínoztak.

Czikó Nándor bukaresti küldött beszámolt a szervezkedés egyes mozzanatairól. A német uralom nyomán a magyar kisemberek pénzén épült hat magyar iskolából csak egy maradt. A Barátia-templomot a németek kisajátították. A Szent

István kulturegyesület évi 10—15 lej tiszta nyereséget mutatott fel, mert Bandi Pál szigurancaügynök és társai hatalmas összegeket zsebeltek el. A vezetők a hitlerbarát Lakatossal együtt most is az egyesület élén állnak. De meg van a remény a magyar társadalmi egyesületek teljes megtisztítására és demokráizálására.

Faragó Sándor lugosi küldött sérelmekről számolt be. Demokráta magyarokat hurcolnak meg s a svabokat kimélik. Kazinczy János temesvári küldött szerint is a közismert sváb hitleristák még mindig szabadon járkálnak a városban.

A tisztulás folyamata következik

Ezután Bányai László, a MADOSz volt központi titkára, beszámolt a helyzetről. „A legélesebb összecsapások napjait éljük — mondotta — azokkal az erőkkel, amelyek vissza akarják szorítani a népet a sötétségbe. A haladó és reakciós erők összecsapásának az erdélyi magyarság áll a középpontjában. A védelem azt bizonyítja, hogy komoly erkölcsi tökéletet szerzünk a román nép legjobb fiaival együtt. A támadások pedig ne retentsenek meg. Ezek orvtámadások. Most fakad ki a mérgező fasiszta kelevény az ország testén. A tisztulás folyamata következik most. A MADOSz útja nyilegyenes, töretlen volt: a román nép demokráta elemeivel való szövetség és a magyar demokráta népi egység kiépítése.” A főtitkár ezután több részletet olvasott fel az elmúlt évek során kiadott röpiratokból és újságcikkeket idézett, amelyek mind a MADOSz hagyományos demokratikus harcat tükrözik.

Megszületik az egyetemes magyar népszervezet

A munkás, iparos, földműves és értelmiségi küldöttek üdvözlő szavai után Kurkó Gyárfás elnök javasolta, hogy a MADOSz elnevezést „Romániai Magyar Népi Szövetség” (Uniunea Populara Magiara din Romania) elnevezésre változtassák. Rövid vita után a javaslatot elfogadták s a Magyar Népi Szövetség élére központi intézőbizottságot választottak.

Zárószavában Kurkó Gyárfás elnök köszönetet mondott a román demokráta sajtónak a magyar demokratikus tömegeknek nyújtott támogatásért, majd bejelentette, hogy a Magyar Népi Szövetség magaéva teszi a MADOSz csatlakozását a Nemzeti Demokratikus Arcvonalhoz és annak kormányzási munkatervéhez, hogy ezzel is hitet tegyen a fasiszma végső kiirtására irányuló demokráta küzdelem mellett.

HIREK

Demokrata szervezkedés a székely fővárosban. Marosvásárhelyről jelentik: A székely főváros demokrata magyarsága öntudatos szervezkedésbe kezdett és főhívvással fordult a tömegekhez. A kiadott röpirat 7 pontban foglalja össze a demokratikus erők összefogásának programját a fasizmus kiméletlen megsemmisítésére s magyar-román együttműködést javasol a mesterségesen szított nemzetiségi ellentétek megszüntetésére. „Magyar Demokrata Szövetség” címen a mozgalom már szervezeti formát is öltött s ebbe a szervezetbe eddig több, mint kétezer tag kérte felvételét.

Felhívás a volt zsidó munkaszolgálatosokhoz. A kolozsvári volt munkaszolgálatosok bajtársi szövetsége szombaton délután 4 órakor tartja alakuló közgyűlését a Papp-utca 46. sz. alatt volt tanoncotthonban. Felkérjük az összes bajtársakat, hogy a gyűlésen jelenjenek meg mindnyájan. Az alapító bizottság.

A Zenetanárok Szakszervezete november 4-én, szombaton délután 10 órakor alakuló közgyűlést tart az Ipartestület székházában (Karolina-tér 9). Minden középiskolai magán vagy intézeti zenetanár, zenetanító és zeneoktató saját érdekében jelenjen meg.

HALÁLOZÁS. Özv. Endes Lajosné született Gáll Róza életének 84-ik évében f. hó 2-án reggel 5 órakor rövid szenvedés után Kolozsváron elhunyt. Temetése f. hó 4-én, szombaton d. u. 3 órakor lesz a házsongárdi temető nagykápolnájából. Az elhunytban Endes Lajos anyakönyvvezető édesanyját gyászolja. (Minden külön értesítés helyett.)

Dr. BRODY Bella fogorvos Horthy-ut 10. szám alatt folytatja rendelését.

Szünetel az ingatlanforgalom. (Hivatalos.) Ezennel tudomására hozzuk az alárendelt hatóságoknak, valamint Kolozsvár város és Kolozsvár vármegye közönségének, hogy további rendelkezésig mindennemű ingatlan adás-vételét beszüntetjük, hogy megvédjük a nemzeti vagyont és polgárainkat is helyrehozhatatlan károktól. Jelen rendeletet ideiglenesen adjuk ki. Visszavonásig érvényes. Teofil Vescan főispán, Csögör Lajos dr. alispán.

Cukrász- és rokonipari munkások és munkások november 4-én, szombat délután fél négy órakor alakuló közgyűlést tartanak a Vasmunkásotthon alsó termében. A vezetőség.

HALÁLOZÁS. Özv. Nagy Lajosné szül. Bothos Katalin 82 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése folyó évi november hó 1-én d. u. 2 órakor Bádok községben ment végbe. Az elhunytat a Tunyogi-, Török- és Kövendy-családok gyászolják. (Minden külön értesítés helyett.)

FELKÉREM azon volt zsidó munkaszolgálatos egyéneket, akik a 110 V. é. p. r. atosnyai, később a nagykárolyi munkásszázadban voltak, hogy címüket sürgősen közöljék a kiadóhivatallal.

Kalapszalonomai

Áthelyeztem az udvarról, a szomszéd házban levő nyílt üzletbe. Köszönet Lajos-utca 1. szám. — Tisztelettel: LAKATOS SANDORNÉ.

Varsó sorsára jut-e Budapest?

A Világosság katonai szakértője a következőkben foglalja össze a Budapest előtt kialakult hadihelyzetet:

A hadijelentésekben először szerepel Budapest megnevezése. Mindenki aggódva figyeli a magyar főváros sorsát és reméli, hogy minél hamarabb felszabadul a német iga és a vétkes magyar vezetők uralma alól. A főváros remélhetőleg nem fog Varsó sorsára jutni, mert a szovjet csapatok támadása meglepetésszerűen érthette a német hadvezetőséget. Erre utal a tekintélyes számú fogoly és az el-

foglalt községek nagy száma. Számolni lehet azonban azzal is, hogy a Szolnoktól keletre és Debrecenről nyugatra ellentámadó német páncélos erőket nagysietve ide fogják bevetni. Ez természetesen csak időnyerést jelentene, viszont az egész Tiszántul feladásával járna.

A németek a szovjet csapatok ellátási nehézségeiben biznak, de ez a nagyfokú rombolások ellenére sem olyan rossz, mint a németek átcsoportosítási nehézsége a vasutak megrongált-sága és a benzinhiány miatt. A

szovjet csapatoknak különben is rendelkezésükre áll már a dunai víziút majdnem egészen Mohácsig, ahonnan átrakással az ellátási kérdéseket könnyen meg lehet oldani.

A közeljövő fogja megmutatni, hogy Budapestet lehet-e néhány napig védeni, illetve ennek érdekében a német hadvezetés milyen nagy terület feladására kényszerül? Jelenleg Lajosmizsénél a szovjet páncélos ékek a fővárostól már csak 65 kilométerre vannak.

Az elhurcolt románok és zsidók ügye a bukaresti minisztertanács előtt

BUKAREST, november 2. (Rader.) A kormány tagjai Szanatescu tábornok miniszterelnök elnöklésével kedden minisztertanácsra ültek össze. A minisztertanács foglalkozott a magyar hatóságok által internált, utóbb pedig a német-magyar hadsereg részéről elszállított északkelet-románok és zsidók sorsával. Elhatározta, hogy a kormány abban az esetben, ha a nemzetközli Vöröskeresztől kért vizsgálat nem hozza meg a kívánt eredményt, haladéktalanul megtorló intézkedéseket léptet hatályba a német és magyar alattvalók, valamint a romániai német és magyar kisebbség tagjai ellen.

A minisztertanács a továbbiakban folyó kormányzati ügyeket tárgyalta.

A belpolitikai válság nem enyhült

Orlasi tömegek tüntettek Bukarestben a reakciós törekvések ellen

A belpolitikai helyzet az elmúlt 48 órában még mindig nem jutott végkifejlődésre. Bukarestben, a politikai forrongások katalánában a pártok nagygyűlései hatalmas méretű felvonulások és tüntetések jegyében zajlottak le. Ezek a megmozdulások mindegyik vonalon az erőviszonyokat igyekeztek vizsztatuközni s egyes pártok a régmúlt idők kortesfogásait se mellőzték, hogy oldalukra bilentsék a súlypontot. Tény az,

hogy a keddi események hasonlatosak voltak a nagy választási hadjáratok döntő szakaszához.

A legösztönösebben, elemi erővel nyilatkozott meg a népakarat a demokrata arcvonalt gyors megoldás és a fegyverszüneti feltételek azonnali végrehajtását követelő tömegeinek felvonulásán és nagygyűlésén. Mint azt a moszkvai rádió is hangsúlyozta, közel 70.000 ember tüntetett, a jelenlegi kor-

mány azonnali lemondását követelvé. Ebben a nagyméretű megmozdulásban kifejezésre jutott az ország legszélesebb rétegeinek az az akarata, hogy a Nemzeti Demokrata Arcvonal politikai programjának megfelelően teljesítsék a nép kívánságait.

A Szociáldemokrata Párt nagygyűlésén Titel Petrescu azt hangoztatta, hogy még nem tudjuk, milyen ütemben megy végbe a holnap Európájának fejlődése, mindazonáltal nekünk magunknak is gyorsítanunk kell ezt a fejlődést és meg kell teremtenünk az alapot arra, hogy a nagy politikai átalakulások nyomán igazi szociális életet élő, jól szervezett és helyesen vezetett Románia épüljön fel.

A Kommunista Párt nagygyűlésén Patrăşcanu hangoztatta, hogy a jelenlegi kormány kompromitálja az országot a szabadságszerető népek előtt. Súlyos szavakkal bíralt egyes pártok szerepét a háborús bűnösök rejtegetésében és a háborus erőfeszítések gyengítésében. Követelte a hadsereg megtisztítását és minden intézményből a hitlerista elemek azonnali eltávolítását.

Tisztogatási folyamat a város-házán. Kolozsvár város polgármesteri hivatalánál az állami szervezet megtisztítására vonatkozó törvény alapján öttagú bizottság alakult, a tisztviselőknél a bécsi döntés óta folytatott tevékenységének ellenőrzésére. Mindazok, akik a bizottság hozandó határozataival kapcsolatban valamit közölni óhajtanak, felvilágosításukat írásban, lezárt borítékban adják át közvetlenül a polgármesteri titkárnak a következő megjelöléssel: „A kivizsgáló bizottságnak”. Kolozsvár város polgármestere.

A Gazdák Biztosító Szövetsége értesíti biztosított feleit, hogy működését tovább folytatja, miért is kéri, hogy az esetleges lakásváltozásokat fenti szervezetnél hivatalos óra alatt 9—14 óra között (Horthy Miklós-u. 6. sz.) saját érdekében mindenki jelentse be.

Glondys püspököt visszahelyezték állásába. Nagyszombatból jelentik: Az erdélyi evangélikus szász püspökség vezetését újra Glondys püspök vette át.

A ruházati munkások szakszervezetének vezetősége felhívja a következő szakmákat, hogy pénteken délután 4 órakor a zakszervezet helyiségében (Deák Ferenc-utca 4.) teljes létszámban megjelenni sziveskedjenek: férfi- és egyenruhászabók, angol és francia női szabók, férfi és női kalaposok, szűcsök, vásári szabók, férfi és női fehérneműsök. — A vezetőség.

DR. SZENTKIRALYI ISTVAN orvos folytatja rendeléseit d. u. 2—6-ig. Kismester-u. 4. 34

Felhívás a népiskolai tanuló szüleikhez. A kolozsvári állami népiskolákban a tanulók beírása november 6—9 között történik. Felhívom a tanulók szüleit, hogy a lakóhelyükhöz legközelebb eső iskolába irassák be gyermekeiket. Miután az iskolák a helyiségek rendbehozatalára nem rendelkeznek megfelelő számú személyzettel, kérem a szülőket, hogy saját gyermekük nevelése érdekében jelentkezzenek önként egy-egy lélnapi munka vállalására, hogy az iskolák mielőbb megkezdhesék működésüket. A polgármester.

Felkérjük az összes vizsgázott fogászokat, önálló laboratóriumosokat, valamint az összes fogtechnikussegédeket, hogy a szakosztály megalakítása végett okvetlen jelenjenek meg a magánalkalmazottak szakszervezetében (Főter 12. alatt, bejárat a Kismester-utcán, I. em.) 1944 november 3-án délután 3 órakor. Pontos és teljes megjelenést kérünk.

Meghívó. A „Dermata” Hangya Fogyasztási, Értékesítő és Termelő Szövetkezet 1944. évi november hó 3-án, pénteken d. u. fél 4 órakor a Dermata-művek tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre az üzletrészes tagokat meghívjuk. Miután a múlt hó 30-ra hirdetett rendkívüli közgyűlés érdeklődés hiányában megtartható nem volt, jelen gyűlésünk a megjelentek számára való tekintet nélkül határozni fog. Kolozsvárt, 1944. évi november hó 1-én. — Az Igazgatóság. — Targyisorozat: 1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság rendkívüli jelentése. 2. Határozathozatal a szövetkezet további működése, esetleg felszámolása kérdésében. 3. Esetleges indítványok. 22

Szerkesztő BALOGH EDGAR

A szerkesztésért felel NAGY ISTVAN
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Brassai utca 7.
Hivatalos órák 8-tól 12-ig.